

**KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA**

AUDITO ATASKAITA

**UAB KELMĖS VIETINIS ŪKIS
2022–2024 METŲ NAUDINGŲJŲ IŠKASENŲ
PANAUDOJIMO VERTINIMAS**

2025 m. sausio 24 d.

Nr. KA-1

Kelmės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba yra subjektas, prižiūrintis, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Kelmės rajono savivaldybės turtas ir patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai. Tarnybos veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo principais. Kelmės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei.

Auditą atliko Savivaldybės kontrolierė Neringa Dirmeikienė, vyriausioji specialistė Toma Labanauskienė.

Audito ataskaita pateikta Savivaldybės merui, Savivaldybės kontrolės komitetui, UAB Kelmės vietinis ūkis direktoriui.

Su audito ataskaita galite susipažinti Kelmės rajono savivaldybės interneto svetainėje www.kelme.lt

Turinys

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA.....	5
ĮŽANGA.....	8
AUDITO REZULTATAI.....	10
1. Patvirtintas Bendrovės naudingųjų iškasenų eksploatavimo tvarkos aprašas neužtikrina tinkamo turimų išteklių panaudojimo ir ne visais atvejais juo yra vadovujamasi Bendrovės veikloje	10
1.1. Nudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos apraše nustatyti trūkumai.....	10
1.2. Bendrovės veikloje ne visais atvejais vadovujamasi naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašu	10
2. Bendrovės apskaitos politika neužtikrina tinkamo naudingųjų iškasenų naudojimo Bendrovės reikmėms ir jų pardavimo	11
2.1. Bendrovės vadovas neužtikrina tinkamo apskaitos organizavimo	11
2.2. Taikomi neaiškūs apskaitos politikos principai apskaitant išgautas naudingąsias iškasenas	11
2.3. Neužtikrinamas naudingųjų iškasenų likučių pagrindimas inventorizacijos duomenimis.....	13
3. Nepagrįstai nustatyta naudingųjų iškasenų savikaina ir pardavimo kaina	14
3.1. Neaiškūs naudingųjų iškasenų savikainos nustatymo metodai	14
3.2. Trūksta aiškumo naudingųjų iškasenų pardavimo kainos nustatyme	14
4. Nepakankamai užtikrinama parduodamų ir Bendrovės veiklai sunaudojamų naudingųjų iškasenų kontrolė	15
4.1. Netikslus duomenų pateikimas deklaracijose.....	15
4.2. Ne laiku ir netinkamai parengti apskaitos dokumentai	16
4.3. Neužtikrinama tinkama parduodamo naudingųjų iškasenų kiekio kontrolė	16
4.4. Nėra paskirto atsakingo asmens už UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo vykdymo kontrolę ir tinkamą karjero eksploatavimą	16
4.5. Bendrovėje neišnaudojamos vietos nustatymo įrenginių galimybės ir nevykdoma duomenų kontrolė	17
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDIMO PLANAS	18
PRIEDAI.....	21

PAGRINDINIAI FAKTAI

SANTRAUKA

Audito svarba

Savivaldybė yra atsakinga už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams¹. Savivaldybių valdomų įmonių steigimas yra priemonė užtikrinti, kad viešosiomis paslaugomis nuolat galėtų naudotis visi savivaldybės gyventojai. Savivaldybės valdomų įmonių steigimui naudojamos mokesčių mokėtojų lėšos, kai bendrovėse atsiranda nuosavų lėšų trūkumas, šiomis lėšomis padengiami nuostoliai. Todėl labai svarbu, kad įmonės ne tik užtikrintų visuomenei būtinų paslaugų prieinamumą ir nepertraukiamumą, bet ir veiktų rezultatyviai bei siektų uždirbti kuo didesnę pelną.

Bendrovė yra juridinis asmuo savarankiškas ūkiniu, finansiniu, organizaciniu ir teisiniu požiūriu.

100 proc. akcininkas yra Kelmės rajono savivaldybė.

UAB Kelmės vietinis ūkis užsiima bendro naudojimo pastatų ūkio valdymo proceso administravimu, inžinerinių kelių ir sistemų priežiūra ir remontu, *žvyro ir smėlio karjerų eksploatavimu*, daugiabučių namų atnaujinimo administravimu, atliekų tvarkymu ir ekologijos verslu, teritorijų tvarkymu ir priežiūra.

Siekiant, kad Bendrovė ekonomiškai ir racionaliai naudodama išteklius užtikrintų efektyvią ir rezultatyvią veiklą, svarbus yra Bendrovės turimų išteklių panaudojimo analizavimas.

UAB Kelmės vietinis ūkis 2022-2024 metų naudingųjų iškasenų panaudojimo vertinimą numatyta atlikti Kelmės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2024 m. veiklos plane.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar Bendrovės taikoma naudingųjų iškasenų naudojimo sistema užtikrina tinkamą, efektyvų ir teisėtą turimų išteklių panaudojimą ir apskaitymą.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar patvirtintas Bendrovės naudingųjų iškasenų eksploatavimo tvarkos aprašas užtikrina tinkamą turimų išteklių panaudojimą ir juo yra vadovujamasi Bendrovės veikloje;
- ar Bendrovės apskaitos politika užtikrina tinkamą naudingųjų iškasenų naudojimą Bendrovės reikmėms ir jų pardavimą;
- ar nustatyta reali išgautų naudingųjų iškasenų savikaina, o parduodant naudingąsias iškasenas nustatoma pagrįsta pardavimo kaina;
- ar tinkamai užtikrinama parduodamų ir Bendrovės veiklai sunaudojamų naudingųjų iškasenų kontrolė.

Audituojamas subjektas – UAB Kelmės vietinis ūkis (toliau – Bendrovė). Bendrovės įstatai Juridinių asmenų registre registruoti 2023 m. spalio 18 d., kodas 162732556, buveinės adresas: Vytauto Didžiojo g. 81, LT 86136 Kelmė.

Audituojamas laikotarpis – 2022 m. – 2024 m.

Informacija rinkta tikrinant Bendrovės pateiktus dokumentus, nagrinėjant teisės aktus susijusius su audituojamo subjekto veikla, naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo sritimi.

Audito metu įrodymai rinkti vadovaujantis nuostata, kad subjektas pateikė išsamią ir objektyvią informaciją, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka jų originalus. Jei Bendrovė prašomų pateikti duomenų ar dokumentų nepateikė, buvo laikoma, kad jų nėra.

¹ LR Vietos savivaldos įstatymas, II sk. 6 str.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito sąvokos pateiktos 1 priede, audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“.

Pagrindiniai audito rezultatai

1. Patvirtintas Bendrovės naudingųjų iškasenų eksploatavimo tvarkos aprašas neužtikrina tinkamo turimų išteklių panaudojimo

- ✓ UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašas, reglamentuojantis naudojimo tvarką, pasikeitus esamai situacijai nebuvo laiku atnaujinamas.
- ✓ Neaišku kas atsakingas už UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo vykdymo kontrolę.
- ✓ Bendrovės veikloje ne visais atvejais vadovaujamosi naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašu.

2. Bendrovės apskaitos politika neužtikrina tinkamo naudingųjų iškasenų naudojimo Bendrovės reikmėms ir jų pardavimo

Bendrovės vadovas neužtikrina tinkamo apskaitos organizavimo, nenustatė finansinės apskaitos vidaus kontrolės priemonių ir neužtikrina jų taikymo.

Taikomi neaiškūs apskaitos politikos principai apskaitant išgautas naudingąsias iškasenas.

Nėra užpajamuojamas kiekvienas ūkinės operacijos dokumentas (šiuo atveju važtaraštis), o į apskaitą įtraukiama kelių važtaraščių suma (kiekis m³).

Nėra aišku kuriuo būdu yra registruojamos operacijos, ar galima atsargų likutį nustatyti po kiekvienos ūkinės operacijos, ar tik po pasirinkto ataskaitinio laikotarpio.

Išsinuomotas ilgalaikis materialusis turtas ir bendras karjere esančių naudingųjų iškasenų kiekis nėra apskaitomas.

Neužtikrinamas naudingųjų iškasenų likučių pagrindimas inventORIZACIJOS DUOMENIMIS.

3. Nepagrįstai nustatyta naudingųjų išteklių savikaina ir pardavimo kaina

Neaiškūs naudingųjų iškasenų savikainos nustatymo metodai ir savalaikis vertės perskaičiavimas.

Neaišku kokiais kainos nustatymo metodais remiantis buvo nustatytos žvyro ir smėlio pardavimo kainos. Žvyro ir smėlio pardavimo kaina per analizuojamą laikotarpį nebuvo perskaičiuota.

4. Nepakankamai užtikrinama parduodamų ir Bendrovės veiklai sunaudojamų naudingųjų iškasenų kontrolė

- ✓ Netikslus duomenų pateikimas deklaracijose.
- ✓ Neužtikrinamas savalaikis krovinio gabenimo aplinkybių sutikrinimas su faktiniais duomenimis.
- ✓ Ne laiku ir netinkamai parengti apskaitos dokumentai.
- ✓ Nėra paskirto atsakingo asmens už UAB Kelmės vietinis ūkis naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo vykdymo kontrolę ir tinkamą karjero eksploatavimą.
- ✓ Bendrovėje neišnaudojamos vietos nustatymo įrenginių galimybės ir nevykdoma duomenų kontrolė.

Rekomendacijos

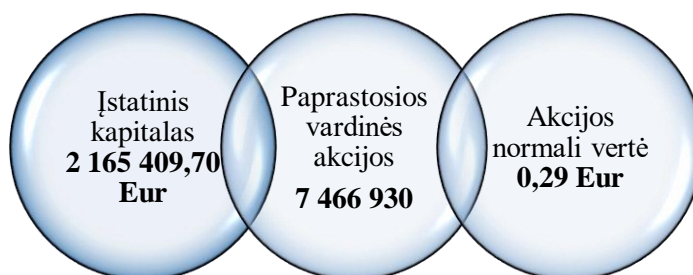
UAB „Kelmės vietinis ūkis“ direktoriui:

1. Siekiant užtikrinti tinkamą turimų išteklių panaudojimą, atnaujinti Naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašą, kad netrūktų tikslumo ir išsamumo, o jame pateikiama informacija nebūtų klaidinga, teisiškai galiojanti ir aktuali (*1-asis pagrindinis audito rezultatas, 1.1. poskyris*).
2. Siekiant užtikrinti tinkamą apskaitos organizavimą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo nuostatomis, apskaitos politikoje nusistatyti ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarką ir ja vadovautis Bendrovės veikloje (*2-asis pagrindinis audito rezultatas, 2.1. poskyris*).
3. Nustatyti finansinės apskaitos vidaus kontrolės priemones ir užtikrinti jų taikymą, kad būtų užtikrinami apskaitai keliami reikalavimai:
 - laiku ir teisingai parengti apskaitos dokumentus;
 - laiku ir teisingai užregistruoti ūkines operacijas;
 - faktiniais turto ir įsipareigojimų likučiais pagrįsti apskaitos registrų duomenis (*2-asis pagrindinis audito rezultatas*).
4. Pajamas, gautas pardavus naudingąsias iškasenas, apskaitos registruose, išskirti iš kitų ūkinės veiklos pajamų (*2-asis pagrindinis audito rezultatas, 2.2. poskyris*).
5. Kontrolės tikslais įtraukti į apskaitą patikėjimo teise valdomą turtą ir bendrą karjeruose esantį naudingųjų iškasenų kiekį (*2-asis pagrindinis audito rezultatas, 2.2. poskyris*).
6. Peržiūrėti ir atnaujinti inventORIZACIJOS tvarkos aprašą. Užtikrinti, kad turto ir įsipareigojimų sąskaitų likučiai būtų pagrįsti inventORIZACIJOS duomenimis (*2-asis pagrindinis audito rezultatas, 2.3. poskyris*).
7. Parengti išgaunamų naudingųjų iškasenų savikainos skaičiavimo metodiką, kuri būtų priimtina Bendrovės poreikiams, taikyti apskaitos naujoves ir laikytis finansinės apskaitos principų (*3-asis pagrindinis audito rezultatas, 3.1. poskyris*).
8. Apskaičiavus tikslią naudingųjų iškasenų savikainą, peržiūrėti, ar tinkamai nustatyta naudingųjų iškasenų pardavimo kaina, esant poreikiui, remiantis konkrečiais kainos nustatymo metodais ir dabartinėmis kainomis aktyvioje rinkoje, pakeisti (*3-asis pagrindinis audito rezultatas, 3.2. poskyris*).
9. Pakeisti 2021 m. lapkričio 11 d. direktoriaus įsakymu Nr. V-96 (1.1.3) sudarytos komisijos teikiamų paslaugų įkainių paskaičiavimui ir nustatymui sudėtį, užtikrinant, kad sudėtyje būtų Bendrovėje dirbantys darbuotojai. Nustatyti, kad komisijos paskaičiavimai ir rekomendacijos būtų teikiami raštu (*3-asis pagrindinis audito rezultatas, 3.2. poskyris*).
10. Paskirti atsakingą asmenį už UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo vykdymo kontrolę ir tinkamą karjero eksploatavimą (*4-asis pagrindinis audito rezultatas, 4.3. poskyris*).
11. Paskirti atsakingus asmenis už GPS duomenų tvarkymą ir kontrolę (*4-asis pagrindinis audito rezultatas, 4.4. poskyris*).
12. Siekiant Bendrovėje efektyviau kontroliuoti transporto priemonių naudojimą ir optimizuoti sąnaudas bei užkirsti kelią galimiems piktnaudžiavimams, išnaudoti telemetrinės transporto kontrolės sistemos GPS įrangos galimybes. (Nustatytu intervalu fiksuoti transporto priemonės poziciją ir kitus kontroliuojamus parametrus. Stebėti transporto parko išsidėstymą realiu laiku, o iš sukauptų duomenų analizuoti judėjimo maršrutus, stovėjimų vietas, formuoti ataskaitas ir kelionės lapus) (*4-asis pagrindinis audito rezultatas, 4.4. poskyris*).

IŽANGA

Bendrovė yra ribotos civilinės atsakomybės privatusis juridinis asmuo, kuris savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, Bendrovės įstatais².

Savivaldybė nuosavybės teise valdo bendro naudojimo pastatų ūkio valdymo proceso administravimą, inžinerinės kelių ir sistemų priežiūros ir remonto, *žvyro ir smėlio karjerų eksploataavimo*, daugiabučių namų atnaujinimo administravimo, atliekų tvarkymo ir ekologijos verslo, teritorijų tvarkymo ir priežiūros paslaugas teikiančią Bendrovę – jai nuosavybės teise priklauso 100 proc. akcijų (žr. 1 pav.).

1 pav. Bendrovės įstatinis kapitalas.

Šaltinis: Bendrovės įstatuose pateikti duomenys³.

Įmonės vienas iš strateginių tikslų – veiklos efektyvumo didinimas, kuris dažniausiai vertinamas pagal pajamas ir pelną. Remiantis veiklos rezultatais, Bendrovė 2022 m. iš pagrindinės veiklos patyrė nuostolį (103 611 Eur). 2023 metais Bendrovė uždirbo 31 998 Eur grynojo pelno (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Bendrovės 2022–2024 metų veiklos rezultatai

Rodikliai / laikotarpis	2022-01-01-2022-12-31	2023-01-01-2023-12-31	2024-01-01-2024-11-30
Pardavimo pajamos, Eur	1 436 434 Eur	1 514 175 Eur	1 676 951 Eur
Pardavimo savikaina, Eur	1 372 734 Eur	1 291 553 Eur	1 640 901 Eur
Bendrosios ir administracinės sąnaudos, Eur	301 894 Eur	316 938 Eur	291 313 Eur
Grynasis pelnas (nuostoliai), Eur	(103 611) Eur	31 998 Eur	36 050 Eur

Šaltinis: Bendrovės 2022-2024 m. Finansinių ataskaitų rinkinio duomenys ir kiti duomenys apie 2024 m. veiklos rezultatus

Metinėse ataskaitose teigiama, kad tokią tendenciją lėmė didesnė apimtis komercinių statybos remonto darbų, perskaičiuoti ir padidinti paslaugų administravimo, komunalinių bioskaidžių ir pakuočių bei stiklo atliekų surinkimo įkainiai. Darbo efektyvumui gerinti buvo įsigyta nauja technika, kurios pagalba Bendrovė galėjo sklandžiau vykdyti darbo užduotis paslaugų gavėjams. 2023 m. Bendrovė generavo didesnes pardavimo pajamas, o pardavimo savikaina lyginant su 2022 m. buvo

² Bendrovės įstatai. Juridinių asmenų registre registruoti 2023-10-18, kodas 162732556.

³ Ten pat.

6% mažesnė. Tai labiausiai įtakojo optimizuoti žmogiškųjų išteklių resursai bei nebūtinųjų investicijų ar nebūtinųjų turto priežiūros darbų trumpuoju laikotarpiu atsisakymas⁴. Pajamos gautos pardavus išgautas naudingąsias iškasenas, jų pardavimo savikaina ir patirtos susijusios sąnaudos veiklos rezultatų ataskaitose nėra išskiriamos.

Nors UAB Kelmės vietinis ūkis patikėjimo teise priklausančiame karjere analizuojamu laikotarpiu naudingųjų iškasenų kiekis svyruoja nuo 529 tūkst. m³ iki 602 tūkst. m³, tačiau iš informacijos apie įmonės atsargas pateiktos 2024 vasario mėn. 25 d. aiškinamajame rašte Nr. 1, kur atsargomis laikomas Bendrovės įsigytas ar pasigamintas turtas, skirtas parduoti ar sunaudoti Bendrovės veikloje per ataskaitinį laikotarpį ir pagaminta produkcija – tai iškastas smėlis ir žvyras, galima susidaryti nuomone, kad naudingųjų iškasenų vertė Bendrovėje nėra reikšminga. Pagamintos produkcijos, t. y., išgautos naudingosios iškasenos vertė 2023 metais sudarė tik 1 proc. visų Bendrovėje įgytų atsargų vertės (žr. 2 pav.).

Atsargos (eurais)

Rodikliai	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	Ilgalaimis turtas, skirtas parduoti	Pagaminta produkcija	Kuras patalpų šildymui	Kuras	Mažavertis inventoriai	Iš viso
Vertė praėjusių finansinių metų pabaigoje	2803	13345	64	21656	3385	0	41253
Įsigyta per metus	95680	0	2938	61050	168209	0	327877
Perrašyta iš vieno straipsnio į kitą	0	0	0	0	0	0	0
Nurašyta per metus	96832	0	2808	62365	168099	0	330104
Vertė finansinių metų pabaigoje	1651	13345	194	20341	3495	0	39026

2 pav. Bendrovės atsargų (eurais) rodikliai 2023 m.

Šaltinis: Bendrovės 2023 m. aiškinamajame rašte pateikti duomenys⁵.

⁴ UAB Kelmės vietinis ūkis 2023 m. veiklos metinis pranešimas.

⁵ UAB Kelmės vietinis ūkis 2024 vasario mėn. 25 d. aiškinamasis raštas Nr. 1.

AUDITO REZULTATAI

1. Patvirtintas Bendrovės naudingųjų iškasenų eksploatavimo tvarkos aprašas neužtikrina tinkamo turimų išteklių panaudojimo ir ne visais atvejais juo yra vadovujamasi Bendrovės veikloje

1. Bendrovės direktorius, vadovaudamasis Bendrovės įstatais⁶, patvirtino UAB Kelmės vietinio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašą⁷, kuris reglamentuoja naudingųjų iškasenų naudojimo tvarką. Tvarkos aprašo⁸ 21 punkte apibrėžiamas iškasamo žvyro ir gamtinio smėlio naudojimas:

„21.1 bendrovės reikmėms;

21.2 pardavimui. Pirkėjams parduodamas už bendrovėje patvirtintą žvyro ir gamtinio smėlio 1 m³ kainą. Už žvyro ar gamtinio smėlio atvežimą mokama pagal atskirą 1 km. Įkainį“.

1.1. Nudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos apraše nustatyti trūkumai

2. *Analizuojant ir vertinant UAB Kelmės vietinis ūkis pateiktus dokumentus, reglamentuojančius naudingųjų iškasenų panaudojimą ir apskaitą, patvirtintame UAB Kelmės vietinio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos apraše nustatyti šie neatitikimai:*

- *UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašas, reglamentuojantis naudojimo tvarką, pasikeitus esamai situacijai nebuvo laiku atnaujinamas. Tvarkos aprašo 5 punktas reglamentuoja, kad Bendrovė valdo žemės sklypą, kurio plotas 7,0 ha. Jame išskirtas kasybos plotas 6,2 ha. Analizuojamu laikotarpiu UAB Kelmės vietinis ūkis buvo sudaręs dvi galiojančias valstybinės žemės nuomos sutartis, kuriomis išsinuomojęs atitinkamai du žemės sklypus (7,0000 ha ir 3,8986 ha).*
- *Neaišku kas atsakingas už UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo vykdymo kontrolę. Minėto tvarkos aprašo 34 punkte nurodoma: „34. Už šio aprašo vykdymo kontrolę atsakingas bendrovės direktoriaus pavaduotojas gamybai“. Tačiau Bendrovės valdymo struktūroje⁹ tokios pareigybės, t. y., direktoriaus pavaduotojas gamybai, nėra.*

1.2. Bendrovės veikloje ne visais atvejais vadovujamasi naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašu

3. Audito metu nustatyta, kad Bendrovės veikloje ne visais atvejais vadovujamasi naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašu, kadangi:
 - tvarkos aprašo 9 punkte nurodoma, kad: „Kasybos darbams vadovauja ir už tinkamą karjero eksploatavimą atsako direktoriaus įsakymu paskirtas darbuotojas, turintis teisę vadovauti šiems darbams.“ Tačiau Bendrovėje, direktoriaus įsakymu, nėra paskirto atsakingo asmens už tinkamą karjero eksploatavimą.
 - Tvarkos aprašo 28 punkte nurodoma, kad: „Pasibaigus kiekvienam kalendoriniam mėnesiui per 5 darbo dienas buhalterė ekonomistė sutikrina įmonėje parduoto žvyro

⁶ Bendrovės įstatai, Juridinių asmenų registre registruoti 2020-10-28, kodas 162732556.

⁷ UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašas.

⁸ UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašas.

⁹ 2024-05-17 UAB Kelmės vietinio ūkio direktoriaus įsakymu Nr. V-50 patvirtinta UAB Kelmės vietinio ūkio struktūra.

važtaraščius, sąskaitas faktūras ir registracijos žurnalo įrašus apie tai padarydama įrašą registracijos žurnale ir supažindindami bendrovės vadovą gamybai.“ Tačiau Bendrovės važtaraščių registracijos žurnale minėtų įrašų apie dokumentų sutikrinimą ir supažindinimą nėra, į žurnalą įtraukiami ne tik važtaraščiai, bet ir prekių perdavimo – priėmimo aktai, o tokios pareigybės kaip vadovas gamybai, Bendrovės valdymo struktūroje nėra.

2. Bendrovės apskaitos politika neužtikrina tinkamo naudingųjų iškasenų naudojimo Bendrovės reikmėms ir jų pardavimo

4. Nuo 2022-05-01 įsigaliojo nauja Buhalterinės apskaitos įstatymo redakcija. Įstatymas pavadintas Finansinės apskaitos įstatymu. Įstatymo nuostatos atnaujintos iš esmės. Įstatyme atsisakyta reikalavimo ūkio subjekto vadovui patvirtinti apskaitos politiką. Vietoj apskaitos politikos atsirado reikalavimas patvirtinti ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarką¹⁰, o apskaitos politikos nuostatos išliko apskaitos standartuose.
5. Finansinės apskaitos įstatymo¹¹ nuostatos numato subjekto vadovo atsakomybę už finansinės apskaitos organizavimą: ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarkos nustatymą, vidaus kontrolės priemonių užtikrinimą ir jų taikymą, apskaitos dokumentų pasirašymo tvarkos nustatymą ir atsakingų asmenų paskyrimą, už teisingos, tikslios, išsamios ir laiku pateiktos informacijos apie ūkinius įvykius ir ūkines operacijas pateikimą apskaitai ir kt.

2.1. Bendrovės vadovas neužtikrina tinkamo apskaitos organizavimo

6. Audito metu išanalizavus Bendrovės vidaus teisės aktus ir kitus dokumentus, reglamentuojančius naudingųjų iškasenų panaudojimą ir apskaitą, *nustatyta, kad Bendrovės vadovas neužtikrina tinkamo apskaitos organizavimo, nenustatė finansinės apskaitos vidaus kontrolės priemonių ir neužtikrina jų taikymo. Neužtikrina šių apskaitai keliamų reikalavimų laikymosi:*
 - *laiku ir teisingai parengti apskaitos dokumentus;*
 - *laiku ir teisingai užregistruoti ūkines operacijas;*
 - *faktiniais turto ir įsipareigojimų likučiais pagrįsti apskaitos registru duomenis.*

2.2. Taikomi neaiškūs apskaitos politikos principai apskaitant išgautas naudingąsias iškasenas

7. Išgautos naudingosios iškasenos į Bendrovės apskaitą įtraukiamos pagal Bendrovės vairuotojų pateiktus krovinio važtaraščius, per VMI sistemos posistemį i.VAZ važtaraščius ir prekių (paslaugų) priėmimo – perdavimo aktus.
8. *Audito metu nustatyta, kad nėra užpajamuojamas kiekvienas ūkinės operacijos dokumentas (šiuo atveju važtaraštis), o į apskaitą įtraukiama kelių važtaraščių suma (kiekis m³).*
9. Išgautos naudingosios iškasenos nurašomos atsargų nurašymo aktais arba pagal pasirašytus pirkėjo ir UAB Kelmės vietinio ūkio (pardavėjo) prekių paslaugų priėmimo – perdavimo aktus.

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas, 13 str. 1.3 p.

¹¹ Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas, 13 str.

10. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. kovo 19 d. įsakyme Nr. 1K-117 Dėl 9-ojo verslo apskaitos standarto „Atsargos“ patvirtinimo, VIII skyriuje nurodyta, kad atsargų sunaudojimas arba pardavimas apskaitoje gali būti registruojamas nuolat arba periodiškai. Taikant nuolatinį atsargų apskaitos būdą, buhalterinės apskaitos sąskaitose registruojama kiekviena su atsargų sunaudojimu arba pardavimu susijusi operacija. Jeigu nuolatinio atsargų apskaitos būdo taikyti ekonomiškai netikslinga, taikomas periodinis atsargų apskaitos būdas, kai atsargų likučių savikaina buhalterinės apskaitos sąskaitose užregistruojama ataskaitinio laikotarpio pabaigoje atlikus atsargų likučių inventorizaciją.
11. UAB „Kelmės vietinis ūkis“ naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo 33 punkte, nurodoma, kad: „Pagal krovinių važtaraščius ir medžiagų nurašymo aktus, kas mėnesį nurašomas materialinių vertybių užpajamavimo ir nurašymo orderis“. Pažymėtina, kad 2023 m. ataskaitose¹² teigiama, kad Bendrovė sunaudotų atsargų apskaitai taiko nuolat apskaitomų atsargų būdą, registruojant kiekvieną atsargų operaciją. **Todėl nėra aišku, kuriuo būdu yra registruojamos operacijos, ar galima atsargų likutį nustatyti po kiekvienos ūkinės operacijos, ar tik po pasirinkto ataskaitinio laikotarpio.**
12. LR finansinės apskaitos įstatymas numato kad įmonės, organizuodamos ir vykdydamos apskaitą turi parinkti apskaitos politiką ir ją įgyvendinti, atsižvelgiant į konkrečias sąlygas, veiklos pobūdį ir vadovaujantis arba Lietuvos finansinės atskaitomybės standartais (LFAS), arba tarptautiniais apskaitos standartais (TAS), arba viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS), arba kitais teisės aktais, reglamentuojančiais apskaitą ir finansinę atskaitomybę. Įmonės atitinkamai vadovaujasi standartuose nurodytais apskaitos metodais, tačiau priklausomai nuo įmonės veiklos pobūdžio, vykstančių verslo operacijų, standartuose gali būti nurodytos apskaitos metodų alternatyvos, kai reikia pasirinkti vieną tinkamiausią apskaitos metodą.
13. Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatyme turtas apibrėžiamas kaip vertybės, kurias valdo ir naudoja ir (arba) kuriomis disponuoja subjektas ir kurias naudojant tikimasi gauti ekonominės naudos¹³. **Audito metu nustatyta, kad pajamos, gautos pardavus naudingąsias iškasenas, apskaitos registruose nėra išskiriamos iš kitų ūkinės veiklos pajamų. Todėl sunku įvertinti kaip efektyviai valdomas Bendrovės turtas (naudingosios iškasenos).**
14. Lentelėje pateikiamos apskaičiuotos vertinamo laikotarpio pajamos, gautos pardavus naudingąsias iškasenas, pagal pateiktas sutartis su pirkėjais ir išrašytas sąskaitas faktūras. Pažymėtina, kad važtaraščiuose, jų registravimo žurnaluose ir prekių judėjime pateikiama informacija lentelėje nevertinama (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. UAB Kelmės vietinis ūkis naudingųjų iškasenų pajamos 2022 m. – 2024 m.

Metai	Žvyro ir smėlio be pakrovimo pardavimo pajamos		Žvyro ir smėlio su pakrovimu pardavimo pajamos		Sunaudota savo reikmėms, m3	Apskaičiuotas žemės nuomos mokestis, Eur	Deklaruotas mokestis už naudingąsias iškasenas, Eur
	Kiekis, m3	Suma, Eur	Kiekis, m3	Suma, Eur			
2022 m.			114,00	499,32	0,00	155,50	96,00
2023 m.	2097,50	4488,65	24,00	105,12	192,00	113,50	2650,00

¹² UAB Kelmės vietinis ūkis 2024 vasario mėn. 25 d. aiškinamasis raštas Nr. 1.

¹³ Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas, 2 str. 17 p.

2024 m.	81531,00	138602,70			30,00	168,50	X
Iš Viso:	83628,50	143091,35	138,00	604,44	222,00	437,50	X

Šaltinis: Bendrovės pateikti apskaitos dokumentai

15. Analizuojamu laikotarpiu buvo išgauta, parduota arba sunaudota savo reikmėms 84 tūkst. m³ naudingųjų iškasenų. UAB Kelmės vietinis ūkis naudingųjų iškasenų pardavimo pajamos siekė beveik 144 tūkst. Eur. Laikantis nuomonės, kad Bendrovėje nustatyta pagrįsta žvyro ir smėlio savikaina, pelnas gautas pardavus naudingąsias iškasenas, analizuojamu laikotarpiu, galėjo siekti 37 tūkst. Eur. ***Sudėtinga apskaičiuoti pelną gautą pardavus naudingąsias iškasenas, nes yra per daug nežinomų kintamų vertinant sąnaudas:***
- *žvyro ir smėlio pakrovimo vertė;*
 - *karjero eksploatavimo išlaidos (darbo užmokestis, elektra, įrenginių išlaidos);*
 - *administravimo išlaidos;*
 - *su įsigijimu susiję negrąžintini mokesčiai ir rinkliavos;*
 - *ir kitos neišvardintos sąnaudos.*
16. ***Teisingai įvertinti sąnaudas sudėtinga ir dėl susidariusios permokos už valstybinius gamtos išteklius. Vertinant 2023 m. mokesčio už valstybinius gamtos išteklius deklaracijų pildymą ir pateikimą, nustatyti neatitikimai su apskaitos duomenimis.*** Įmonės vyr. finansininkės paaiškinimu, keičiantis deklaravimo taisyklėms, buvo padaryta klaida ir deklaruotas didesnis išgautas atitinkamos rūšies išteklių kiekis, nei įtrauktas į apskaitą. ***Nors mokesčio už naudingąsias iškasenas, vandentiekį ir gruntą deklaracijos KIT708 formos ir jos papildomo lapo KIT708P formos pildymo ir pateikimo taisyklių 8 punktą numato, kad deklaracija gali būti tikslinama mokesčio mokėtojo iniciatyva, tačiau pastebėjus padarytą klaidą, deklaracija nebuvo tikslinama.***
17. *Remiantis pateiktais duomenimis, savo reikmėms 2022 m. – 2024 m. bendrovė naudingųjų iškasenų sunaudavo 222 m³ (žr. 3 lentelę).*
18. ***Išsinuomotas ilgalaikis materialusis turtas ir bendras karjere esančių naudingųjų iškasenų kiekis nėra apskaitomas. Bendrovėje neapskaityti išsinuomoti du žemės sklypai (7,0000 ha ir 3,8986 ha) ir juose esantis bendras naudingųjų iškasenų kiekis.*** Turtas, kuris neturi tiesioginio ryšio su Bendrovės turtu bei nuosavybe, turėtų būti apskaitomas nebalansinėje apskaitoje be vertės, kontrolės tikslais.
- 2.3. Neužtikrinamas naudingųjų iškasenų likučių pagrindimas inventorizacijos duomenimis**
19. Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas inventorizacijos sąvoką apibrėžia kaip turto ir įsipareigojimų patikrinimas ir jų faktinių likučių palyginimas su apskaitos registru duomenimis. Įstatymo 13 straipsnio 2 punkte nurodyta, kad subjekto vadovas turi užtikrinti, kad turto ir įsipareigojimų sąskaitų likučiai būtų pagrindžiami inventorizacijos duomenimis.
20. Vertinant pateiktus duomenis nustatyta, kad ***UAB Kelmės vietinis ūkis Inventorizacijos tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis negaliojančia Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 719 patvirtinta inventorizacijos tvarka. Nepateiktas inventorizacijos aprašas 2022 gruodžio 31 d. duomenimis, 2023 m. duomenys parengtame inventorizacijos apraše Nr. V-30 materialinių vertybių likutis lygus 0, nors medžiagų grupės sąskaitos likutis 2023-12-31 dienai lygus 193,67 Eur.*** Vietoje už turtą paskirto atsakingo asmens, pasirašęs direktoriaus pavaduotojas. Remiantis 2022 m. birželio 15 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 630, 21 punktu, ***inventorizacijos apraše atsakingas***

asmuo savo parašu nepatvirtino teiginio, kad iki inventorizacijos pradžios visi vertybių užpajamavimo ir nurašymo dokumentai pateikti buhalterijai, visos materialinės vertybės perduotos mano (mūsų) atsakomybėn, užpajamuotos, o išduotosios – nurašytos.

21. *Parduotos arba savo reikmėms sunaudotos naudingosios iškasenos nurašytos be įgaliotų asmenų patvirtinimo.* Parduotų arba savo reikmėms sunaudotų naudingųjų iškasenų nurašymo aktai pateikti be atsakingų asmenų parašų.

3. Nepagrįstai nustatyta naudingųjų iškasenų savikaina ir pardavimo kaina

3.1. Neaiškūs naudingųjų iškasenų savikainos nustatymo metodai

22. Naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo 31 punkte nurodoma, kad: „Žvyras ar gamtinis smėlis apskaitomas savikaina.“

Bendrovė nėra pasivirtinusi savikainos skaičiavimo metodikos. Informacijos apie tai, kas sudaro naudingųjų iškasenų savikainą nebuvo gauta. Žvyro ir smėlio savikaina per analizuojamą laikotarpį nebuvo perskaičiuota ir prilyginta 1,27 EUR už 1 m³ (skaičiavimai nepateikti).

3.2. Trūksta aiškumo naudingųjų iškasenų pardavimo kainos nustatyme

23. Nustatant naudingųjų iškasenų pardavimo kainą Bendrovėje, direktoriaus 2021 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. V-96 (1.1.3) „Dėl teikiamų paslaugų įkainių komisijos sudarymo“, buvo sudaryta komisija UAB Kelmės vietinio ūkio teikiamų nuomos ir kitų paslaugų įkainių paskaičiavimui ir nustatymui nuo 2022 m. sausio 1 d. Komisija sudaryta iš keturių narių, įskaitant ir komisijos pirmininką. Direktoriaus įsakyme¹⁴ nurodoma komisijai išvadas ir pasiūlymus pateikti iki 2021 m. gruodžio 10 d., tačiau nenurodoma kokia forma, t. y., žodžiu ar raštu.

24. Remiantis sudarytos komisijos rekomendacijomis, 2022 m. sausio 12 d. įmonės direktorius įsakymu Nr. V-2 (1.1.3) „Dėl paslaugų įkainių tvirtinimo“, patvirtinti UAB Kelmės vietinio ūkio paslaugų įkainiai nuo 2022 m. vasario 1 d. Įsakyme pažymima, kad esant sutartiniams įsipareigojimams ar ekonominiam naudingumui, gali būti taikomi kiti paslaugų įkainiai. *Pažymėtina, kad komisija rekomendacijas pateikė žodžiu, komisijos išvados ir pasiūlymai nebuvo įforminti protokolu ar kitu dokumentu. Kadangi Bendrovė nėra pasivirtinusi savikainos skaičiavimo metodikos ir nėra aiški reali naudingųjų iškasenų savikaina, lieka neaišku kokiais kainos nustatymo metodais remiantis buvo nustatytos žvyro ir smėlio pardavimo kainos. Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2022 m sausio 1 d. nustatyti įkainiai nebuvo peržiūrėti, nepagrįsti dabartinėmis kainomis aktyvioje rinkoje, žvyro ir smėlio pardavimo kaina per analizuojamą laikotarpį nebuvo perskaičiuota. Taip pat 2021 m. lapkričio 11 d. sudaryta komisijos sudėtis nebuvo pakeista, nors nutraukus darbo sutartis su darbuotojais buvusiais komisijos sudėtyje, liko tik vienas komisijos narys iš keturių.*

3 lentelė. UAB Kelmės vietinis ūkis 2022 m. paslaugų įkainiai

Eil. Nr.	Paslaugų pavadinimas	Mato vnt.	Įkainis be PVM 2022 m.	Įkainis su PVM 2022 m.
1	Žvyras ir smėlis be pakrovimo			
1.1	iki 50m ³	Eur/m ³	-	-

¹⁴ 2021 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. V-96 (1.1.3) „Dėl teikiamų paslaugų įkainių komisijos sudarymo“, buvo sudaryta komisija UAB Kelmės vietinio ūkio teikiamų nuomos ir kitų paslaugų įkainių paskaičiavimui ir nustatymui nuo 2022 m. sausio 1 d.

1.2	nuo 50 m ³ iki 100 m ³	Eur/m ³	-	-
1.3	nuo 100 m ³ iki 500 m ³	Eur/m ³	-	-
1.4	nuo 500 m ³ iki 1000 m ³	Eur/m ³	-	-
1.5	nuo 1000 m ³ iki 5000 m ³	Eur/m ³	-	-
1.6	nuo 5000 m ³ ir daugiau	Eur/m ³	-	-
2	Žvyras ir smėlis su pakrovimu			
2.1	iki 50m ³	Eur/m ³	4,38	5,30
2.2	nuo 50 m ³ iki 100 m ³	Eur/m ³	4,17	5,05
2.3	nuo 100 m ³ iki 500 m ³	Eur/m ³	3,92	4,75
2.4	nuo 500 m ³ iki 1000 m ³	Eur/m ³	3,72	4,50
2.5	nuo 1000 m ³ iki 5000 m ³	Eur/m ³	3,47	4,20
2.6	nuo 5000 m ³ ir daugiau	Eur/m ³	3,14	3,80
32	Žvyro ir smėlio pardavimas iš sandėlio	Eur/m ³	6,61	8,00

Šaltinis: 2022 m. sausio 12 d. įsakymas Nr. V-2 (1.1.3) „Dėl paslaugų įkainių tvirtinimo“.

4. Nepakankamai užtikrinama parduodamų ir Bendrovės veiklai sunaudojamų naudingųjų iškasenų kontrolė

25. Kietųjų naudingųjų iškasenų išteklių (išskyrus durpių išteklius) kasybos ataskaitą 2-KN privalo pildyti visų nuosavybės formų įmonės atskirai kiekvienam telkiniui nepriklausomai, ar jo ištekliai ataskaitiniais metais naudojami, ar nenaudojami ir pateikti Lietuvos geologijos tarnybai už 2000 ir vėlesnių metų naftos išteklių gavybą, kietųjų naudingųjų iškasenų arba durpių išteklių kasybą¹⁵. Pareiga teikti ataskaitą yra įtvirtinta išteklių naudojimo priede prie leidimo naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes, sudarytoje tarp išteklių naudotojo ir Lietuvos geologijos tarnybos. Ataskaita yra ketvirtinė, ji pateikiama Lietuvos geologijos tarnybai ne vėliau kaip 20-tą dieną, pasibaigus eiliniam metų ketvirčiui. Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius apskaičiavimo, deklaravimą ir mokėjimo tvarką reglamentuoja mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymas¹⁶.

4.1. Netikslus duomenų pateikimas deklaracijose

26. Lietuvos geologijos tarnybos darbuotojos teigimu, pildant kietųjų naudingųjų iškasenų išteklių kasybos (išskyrus durpių išteklius) 2-KN ataskaitą, duomenys apie gavybą teikiami kas ketvirtį pagal įmonės apskaitos duomenis, jei to ketvirčio pabaigai markšeideriniai matavimai neatlikti. Jei markšeideriniai matavimai atlikti, gavyba tikslinama pagal juos. *Audito metu nustatyta, kad per 2024 m. antrąjį ketvirtį smėlio buvo išvežta 20020 m³, markšeideriniai matavimai neatlikti, o pildant minėtą ataskaitą už II ketvirtį gavyba (iškasta) nurodyta 0 m³.*

27. *Neužtikrinamas savalaikis krovinių gabenimo aplinkybių sutikrinimas su faktiniais duomenimis*

Nemaža dalis važtaraščių i.VAZ posistemyje išsaugota su būsena „Išsiųstas“. Pagal 2016 m. balandžio 1 d. valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR FM viršininko įsakymą Nr. VA-36 „Dėl važtaraščių ir kitų krovinių gabenimo dokumentų duomenų teikimo valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių patvirtinimo“ 5 sk., 36 p.: „*Jei krovinių gabenimo operacijos metu ar jai pasibaigus, per Taisyklių 34 punkte nustatytą terminą (5 darbo dienas), i.VAZ*

¹⁵ 2000 m. rugpjūčio 23 d. Lietuvos geologijos tarnybos prie LR aplinkos ministerijos direktoriaus įsakymas „Dėl žinybinių statistinių ataskaitų patvirtinimo Nr. 23“.

¹⁶ 1991-07-01 Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymas Nr. I-1163.

*nepateikiami duomenys, tikslinantys gabenimo operacijos aplinkybes pagal faktinius duomenis, gabenimo operacija i.VAZ yra automatiškai uždaroma“. **Audito metu nustatyta, kad keturi važtaraščiai pateikti pavėluotai.***

4.2. Ne laiku ir netinkamai parengti apskaitos dokumentai

28. Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo 6 str. 1 p. nustato, kad: „*Apskaitos dokumentai parengiami ūkinės operacijos metu arba jai įvykus ar pasibaigus ir pateikiami (išsiunčiami) gavėjui nedelsiant, ne vėliau kaip iki kito mėnesio 10 dienos po įvykusios ar pasibaigusios ūkinės operacijos dienos“. **UAB Kelmės vietinis ūkis pavaduotojo (laikinei vykdančio direktoriaus funkcijas) teigimu, po markšneiderinių matavimų atlikimo 2024 balandžio 12 d. duomenimis, perkančioji organizacija karjeruose jokios veiklos nebevykdė, bet UAB Kelmės vietinis ūkis išrašė dvi PVM sąskaitas faktūras 2024 m. birželio 28 d. ir 2024 m. rugpjūčio 31 d., surašė/sudarė du prekių (paslaugų) perdavimo – priėmimo aktus: 2024 m. birželio mėn. perduota 20000 m³ smėlio, 2024 m. rugpjūčio mėn. perduota 19531 m³ smėlio.***
29. *Prekių perdavimo – priėmimo aktai pasirašomi nesilaikant dokumento savybių: autentiškumas, patikimumas, vientisumas, tinkamumas naudoti. Šios savybės aiškinamos Tarptautinės standartizacijos organizacijos standarte, perimtame Lietuvos standartu LST ISO 15489-1:2016 (LST ISO 15489-1:2016 Informacija ir dokumentavimas. Dokumentų valdymas. 1 dalis. Sąvokos ir principai (tapatus ISO 15489-1:2016).*

4.3. Neužtikrinama tinkama parduodamo naudingųjų iškasenų kiekio kontrolė

30. Naudingųjų iškasenų pirkimo – pardavimo sutartyje¹⁷, pirkėjas buvo įpareigotas priėmimo – perdavimo metu patikrinti perduodamas prekes bei po patikrinimo pasirašyti prekių perdavimo – priėmimo aktą, tačiau pardavėjas tokio punkto į savo įsipareigojimus neįtraukė. Vykdam minėtą susitarimą, dėl neaiškių priežasčių, UAB Vietinis ūkis atsisakė važtaraščių siuntimo, o atsakingo asmens už išgaunamų naudingųjų iškasenų kiekio išvežimo kontrolę vietoje nebuvo paskirta, pasitikėta pirkėjo pateikiamais skaičiais. Direktorius teigimu, sutarties pabaigoje numatomi atlikti markšneideriniai matavimai kontrolės tikslais. Pažymėtina, kad markšneideriniai matavimai atliekami 1000 m³ tikslumu.

4.4. Nėra paskirto atsakingo asmens už UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo vykdymo kontrolę ir tinkamą karjero eksploatavimą

31. UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo 34 punkte nurodoma: „*34. Už šio aprašo vykdymo kontrolę atsakingas bendrovės direktoriaus pavaduotojas gamybai*“. Tačiau Bendrovės valdymo struktūroje¹⁸ tokios pareigybės, t. y., direktoriaus pavaduotojas gamybai, nėra.
32. Tvarkos aprašo 9 punkte nurodoma, kad: „*Kasybos darbams vadovauja ir už tinkamą karjero eksploatavimą atsako direktoriaus įsakymu paskirtas darbuotojas, turintis teisę vadovauti šiems darbams.*“ Tačiau Bendrovėje, direktoriaus įsakymu, nėra paskirto atsakingo asmens už tinkamą karjero eksploatavimą.

¹⁷ 2023 m. gruodžio 22 d., smėlio pirkimo – pardavimo sutartis Nr. B-79.

¹⁸ 2024-05-17 UAB Kelmės vietinio ūkio direktoriaus įsakymu Nr. V-50 patvirtinta UAB Kelmės vietinio ūkio struktūra.

4.5. Bendrovėje neišnaudojamos vietos nustatymo įrenginių galimybės ir nevykdoma duomenų kontrolė

33. Siekiant efektyviau kontroliuoti transporto priemonių naudojimą ir optimizuoti sąnaudas bei užkirsti kelią galimiems piktnaudžiavimams, įstaigose diegiama telemetrinė (GPS/GPRS) transporto kontrolės įranga. Įdiegta įranga suteikia galimybę stebėti transporto priemonių degalų sąnaudas, leidžia identifikuoti transporto priemonės buvimo vietą realiu laiku. Telemetrinė įranga fiksuoja automobilio ridą, automobilio naudojimo laiką ir kitus parametrus. Tai sudaro sąlygas ne tik optimizuoti sąnaudas degalų įsigijimui, bet ir didinti transporto priemonių naudojimo efektyvumą, leidžia pasirinkti optimalų transporto priemonių skaičių veiklai vykdyti bei pasitarnauja įstaigų skaidrumui, atskaitingumui, geram valdymui, piktnaudžiavimo prevencijai.
34. UAB Kelmės vietinis ūkis turi įsidiegtą telemetrinę transporto kontrolės įrangą, tačiau neišnaudoja visų galimybių ir nevykdo duomenų kontrolės.
35. UAB Kelmės vietinis ūkis direktoriaus 2021 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. V-4 patvirtintos UAB Kelmės vietinis ūkis vietos nustatymo įrenginių duomenų tvarkymo taisyklės. Taisyklėse nustatytos vietos nustatymo įrenginių naudojimo apimtys ir tikslai:
- „3.1. GPS duomenys Bendrovėje tvarkomi siekiant optimaliai panaudoti darbo jėgos išteklius, apsaugoti darbuotojus, transporto priemones ir jose esantį turtą, užtikrinti tinkamą transporto priemonių degalų apskaitą.
- 3.2. GPS stebėjimo/kontrolės priemonių naudojimas Bendrovės transporto priemonėse, kuriomis naudojasi Bendrovės darbuotojai, padeda nustatyti automobilių judėjimo greitį, vietą ir maršrutą”.
36. **Audito metu nustatyta, kad Bendrovėje neišnaudojamos vietos nustatymo įrenginių galimybės ir nevykdoma duomenų kontrolė, kadangi:**
- nėra paskirtų atsakingų asmenų už GPS duomenų tvarkymą ir kontrolę;
 - Bendrovėje nevykdoma GPS duomenų įrangos veikimo priežiūra ir sutrikimų šalinimas (audito metu neturėjome galimybės patikrinti ar tikrai žyvas buvo vežamas krovinio važtaraščiuose nurodytais adresais, kadangi, pagal GPS sistemos duomenis, transporto priemonės Reno Kerax valst. Nr. HZZ 583 GPS įrangoje fiksuojamas sutrikimas nuo 2024 m. vasario mėn. iki 2024 m. lapkričio mėn.);
 - neišnaudojamos tokios GPS duomenų įrangos galimybės kaip nustatytu intervalu fiksuoti transporto priemonės poziciją ir kitus kontroliuojamus parametrus. Stebėti transporto parko išsidėstymą realiu laiku, o iš sukauptų duomenų analizuoti judėjimo maršrutus, stovėjimų vietas, formuoti ataskaitas ir kelionės lapus).
37. Pažymėtina, kad Bendrovė moka mėnesinį mokestį 145, 20 Eur už telemetrinės (GPS/GPRS) transporto kontrolės įrangos naudojimą. Jei Bendrovė išnaudotų visas GPS duomenų įrangos teikiamas galimybes, tai didintų Bendrovės produktyvumą, palengvintų vairuotojų darbo kontrolę, veiklos apskaitą, saugumą, mažintų kuro ir kitas veiklos išlaidas, optimizuotų transporto panaudojimą Bendrovėje.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDIMO PLANAS

Rekomendacijos eilės numeris	Rekomendacija	Veiksmas/Priemonės/Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
	<i>UAB „Kelmės vietinis ūkis“ direktoriui:</i>		
1.	Siekiant užtikrinti tinkamą turimų išteklių panaudojimą, atnaujinti Naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašą, kad netrūktų tikslumo ir išsamumo, o jame pateikiama informacija nebūtų klaidinga, teisiškai galiojanti ir aktuali <i>(1-asis pagrindinis audito rezultatas, 1.1. poskyris).</i>	Siekiant užtikrinti tinkamą turimų išteklių panaudojimą, atnaujinsime Naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašą.	2025-05-31
2.	Siekiant užtikrinti tinkamą apskaitos organizavimą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo nuostatomis, patvirtinti ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarką <i>(2-asis pagrindinis audito rezultatas, 2.1. poskyris).</i>	Siekiant užtikrinti tinkamą apskaitos organizavimą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo nuostatomis, patvirtinsime ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarką.	2025-05-31
3.	Nustatyti finansinės apskaitos vidaus kontrolės priemones ir užtikrinti jų taikymą, kad būtų užtikrinami apskaitai keliami reikalavimai: <ul style="list-style-type: none"> ▪ laiku ir teisingai parengti apskaitos dokumentus; ▪ laiku ir teisingai užregistruoti ūkines operacijas; ▪ faktiniais turto ir įsipareigojimų likučiais pagrįsti apskaitos registru duomenis <i>(2-asis pagrindinis audito rezultatas).</i>	Nustatysime finansinės apskaitos vidaus kontrolės priemones ir užtikrinsime jų taikymą, kad būtų užtikrinami apskaitai keliami reikalavimai.	2025-05-31
4.	Pajamas, gautas pardavus naudingąsias iškasenas, apskaitos registruose, išskirti iš kitų ūkinės veiklos pajamų <i>(2-asis pagrindinis audito rezultatas, 2.2. poskyris).</i>	Pajamas, gautas pardavus naudingąsias iškasenas, apskaitos registruose, išskirsime 50054 pajamų sąskaitoje.	2025-01-01

5.	Patikėjimo teise valdomą turtą ir bendrą karjeruose esantį naudingųjų iškasenų kiekį, kontrolės tikslais, apskaityti nebalansinėje apskaitoje <i>(2-asis pagrindinis audito rezultatas, 2.2. poskyris).</i>	Patikėjimo teise valdomą turtą ir bendrą karjeruose esantį naudingųjų iškasenų kiekį, kontrolės tikslais, apskaitysime nebalansinėje apskaitoje.	Po gautų markšneiderinių matavimų rezultatų iki 2025-05-31
6.	Peržiūrėti ir atnaujinti inventorizacijos tvarkos aprašą. Užtikrinti, kad turto ir įsipareigojimų sąskaitų likučiai būtų pagrįsti inventorizacijos duomenimis <i>(2-asis pagrindinis audito rezultatas, 2.3. poskyris).</i>	Peržiūrėsime ir atnaujinsime inventorizacijos tvarkos aprašą.	2025-05-31
7.	Parengti išgaunamų naudingųjų iškasenų savikainos skaičiavimo metodiką, kuri būtų priimtina Bendrovės poreikiams, taikyti apskaitos naujoves ir laikytis finansinės apskaitos principų <i>(3-asis pagrindinis audito rezultatas, 3.1. poskyris).</i>	Parengsime išgaunamų naudingųjų iškasenų savikainos skaičiavimo metodiką.	2025-05-31
8.	Apskaičiavus tikslią naudingųjų iškasenų savikainą, peržiūrėti, ar tinkamai nustatyta naudingųjų iškasenų pardavimo kaina, esant poreikiui, remiantis konkrečiais kainos nustatymo metodais ir dabartinėmis kainomis aktyvioje rinkoje, pakeisti <i>(3-asis pagrindinis audito rezultatas, 3.2. poskyris).</i>	Peržiūrėsime, ar tinkamai nustatyta naudingųjų iškasenų pardavimo kaina, esant poreikiui pakeisime.	2025-05-31
9.	Pakeisti 2021 m. lapkričio 11 d. direktoriaus įsakymu Nr. V-96 (1.1.3) sudarytos komisijos teikiamų paslaugų įkainių paskaičiavimui ir nustatymui sudėtį, užtikrinant, kad sudėtyje būtų Bendrovėje dirbantys darbuotojai. Nustatyti, kad komisijos paskaičiavimai ir rekomendacijos būtų teikiama raštu <i>(3-asis pagrindinis audito rezultatas, 3.2. poskyris).</i>	Pakeisime 2021 m. lapkričio 11 d. direktoriaus įsakymu Nr. V-96 (1.1.3) sudarytos komisijos, teikiamų paslaugų įkainių paskaičiavimui ir nustatymui, sudėtį.	2025-02-28
10.	Paskirti atsakingą asmenį už UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo vykdymo kontrolę ir tinkamą karjero eksploatavimą <i>(4-asis pagrindinis audito rezultatas, 4.3. poskyris).</i>	Paskirsime atsakingą asmenį už UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašo vykdymo kontrolę ir tinkamą karjero eksploatavimą.	2025-02-28
11.	Paskirti atsakingus asmenis už GPS duomenų tvarkymą ir kontrolę <i>(4-asis pagrindinis audito rezultatas, 4.4. poskyris).</i>	Paskirsime atsakingus asmenis už GPS duomenų tvarkymą ir kontrolę.	2025-02-28
12.	Siekiant Bendrovėje efektyviau kontroliuoti transporto priemonių naudojimą ir optimizuoti sąnaudas bei užkirsti kelią galimiems piktnaudžiavimams, išnaudoti telemetrinės transporto kontrolės sistemos GPS įrangos galimybes. T. y.,	Siekiant Bendrovėje efektyviau kontroliuoti transporto priemonių naudojimą ir optimizuoti sąnaudas bei užkirsti kelią galimiems piktnaudžiavimams, išnaudosime	2025-02-28

nustatytu intervalu fiksuoti transporto priemonės poziciją ir kitus kontroliuojamus parametrus. Stebėti transporto parko išsidėstymą realiu laiku, o iš sukauptų duomenų analizuoti judėjimo maršrutus, stovėjimų vietas, formuoti ataskaitas ir kelionės lapus <i>(4-asis pagrindinis audito rezultatas, 4.4. poskyris).</i>	telemetrinės transporto kontrolės sistemos GPS įrangos galimybes.	
--	---	--

Informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimą prašome pateikti Kelmės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybai iki š. m. gegužės 31 d.

Savivaldybės kontrolierė

Neringa Dirmeikienė

Vyriausioji specialistė

Toma Labanauskienė

PRIEDAI

1 priedas. Santrumpos ir sąvokos

Veiklos audito ataskaitos
UAB Kelmės vietinis ūkis
2022 – 2024 metų naudingųjų iškasenų panaudojimo vertinimas
1 priedas

Bendrovė - UAB Kelmės vietinis ūkis.

Bendrovės įstatai Juridinių asmenų registre registruoti 2023 m. spalio 18 d., kodas 162732556, buveinės adresas: Vytauto Didžiojo g. 81, LT 86136 Kelmė.

Naudingosios iškasenos – gamtinės mineralinės medžiagos, esančios žemės gelmėse, kurias galima naudoti materialinėje gamyboje ar kitoms reikmėms. Nemetalinės naudingosios iškasenos, metalų rūdos ir vertingieji mineralai sudaro kietųjų naudingųjų iškasenų grupę. Rekultivuotos mineralinių medžiagų sandėliai, susidariusios perdirbant minėtas naudingąsias iškasenas, gali būti priskirtos prie technogeninių naudingųjų iškasenų grupės.

Naudingųjų iškasenų išteklių – ištirtos gamtinių mineralinių medžiagų sandėliai, galinčios turėti arba turinčios ekonominę vertę.

Markšeiderinis planas – planas, sudarytas pagal žemės paviršiaus ir kasinių matavimus, naudojamas naudingųjų iškasenų žvalgybos, naudojimo ir apskaitos, kasybos įmonių, kitų statinių bei įrenginių statybos uždaviniams spręsti;

Karjeras – atviras kasynys žemės paviršiuje, skirtas naudingosioms iškasenoms išgauti;

Savivaldybė – Kelmės rajono savivaldybė;

TAAIS – tarptautiniai aukščiausiųjų audito institucijų standartai.

2 priedas. Audito apimtis ir metodai

Veiklos audito ataskaitos
UAB Kelmės vietinis ūkis
2022 – 2024 metų naudingųjų iškasenų panaudojimo vertinimas

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar Bendrovės taikoma naudingųjų iškasenų naudojimo sistema užtikrina tinkamą, efektyvą ir teisėtą turimų išteklių panaudojimą ir apskaitymą.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar patvirtintas Bendrovės naudingųjų iškasenų eksploatavimo tvarkos aprašas užtikrina tinkamą turimų išteklių panaudojimą ir juo yra vadovujamasi Bendrovės veikloje;
- ar Bendrovės apskaitos politika užtikrina tinkamą naudingųjų iškasenų naudojimą Bendrovės reikmėms ir jų pardavimą;
- ar nustatyta reali išgautų naudingųjų iškasenų savikaina, o parduodant naudingąsias iškasenas nustatoma pagrįsta pardavimo kaina;
- ar tinkamai užtikrinama parduodamų ir Bendrovės veiklai sunaudojamų naudingųjų iškasenų kontrolė.

Audituojamas subjektas – UAB Kelmės vietinis ūkis (toliau – Bendrovė). Bendrovės įstatai Juridinių asmenų registre registruoti 2023 m. spalio 18 d., kodas 162732556, buveinės adresas: Vytauto Didžiojo g. 81, LT 86136 Kelmė

Audituojamas laikotarpis – 2022 m.–2024 m.

Audito ataskaitos skyrius	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
<p>1. Patvirtintas Bendrovės naudingųjų iškasenų eksploatavimo tvarkos aprašas neužtikrina tinkamo turimų išteklių panaudojimo</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymą; ▪ Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymą; ▪ LR aplinkos ministro įsakymą dėl grunto geologinio tyrimo ir grunto išteklių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo; ▪ Lietuvos geologijos tarnybos prie LR aplinkos ministerijos direktoriaus įsakymą dėl markšeiderinių darbų atlikimo kietųjų naudingųjų iškasenų telkiniuose laikinųjų taisyklių patvirtinimo; ▪ Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymus ir raštus jam pagal kompetenciją priskirtais Bendrovės valdymo klausimais; ▪ Bendrovės įstatus; ▪ Bendrovės organizacinę valdymo struktūrą; ▪ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymą; <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendrovės direktoriaus įsakymu patvirtintą UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašą; ▪ Su naudingosiomis iškasenomis susijusią Bendrovės pateiktą informaciją apie patikėjimo teise valdomą turtą ir ūkinių operacijų registravimą; <p><u>Pokalbis su:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendrovės direktoriumi; ▪ vyr. finansininku. 	<p>Įvertinti, ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendrovėje taikoma naudingųjų iškasenų naudojimo savo reikmėms ir pardavimui sistema užtikrina tinkamą turimų išteklių panaudojimą; ▪ Bendrovės veikloje vadovaujamosi patvirtintu tvarkos aprašu.
<p>2. Bendrovės apskaitos politika neužtikrina tinkamo naudingųjų iškasenų naudojimo Bendrovės reikmėms ir jų pardavimo</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymą; ▪ Lietuvos geologijos tarnybos prie LR aplinkos ministerijos direktoriaus įsakymą dėl markšeiderinių darbų atlikimo kietųjų naudingųjų iškasenų telkiniuose laikinųjų taisyklių patvirtinimo. ▪ Bendrovėje taikomus apskaitos politikos principus; ▪ LR aplinkos ministro ir valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR FM viršininko įsakymas dėl LR mokesčio už valstybinius gamtos išteklius deklaracijos formų, jų pildymo ir pateikimo tvarkos patvirtinimo; ▪ Bendrovės patvirtintą inventORIZACIJOS tvarkos aprašą; 	<p>Įvertinti, ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendrovės direktorius užtikrina tinkamą naudingųjų iškasenų apskaitos organizavimą; ▪ Bendrovėje taikomi apskaitos politikos principai yra aiškūs ir tinkami; ▪ turto ir įsipareigojimų sąskaitų likučiai pagrindžiami inventORIZACIJOS duomenimis.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LR vyriausybės nutarimas dėl inventorizacijos taisyklių patvirtinimo. <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendrovės vidaus teisės aktus ir kitus dokumentus, reglamentuojančius naudingųjų iškasenų panaudojimą ir apskaitą; ▪ Apskaitos dokumentus, pagrindžiančius žvyro apskaitą, detalias sąskaitų apyvartas, atliktų markšneiderinių darbų dokumentus, inventorizacijos vykdymo tvarkos aprašą, inventorizacijos sutikrinimo žiniaraščius, sudarytas naudingųjų iškasenų pardavimo sutartis, PVM sąskaitas faktūras, prekių (paslaugų) perdavimo priėmimo aktus, važtaraščius, atsargų nurašymo aktus ir kitus dokumentus. <p><u>Pokalbis su:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendrovės direktoriumi; ▪ vyr. finansininku. 	
<p>3.Nepagrįstai nustatyta naudingųjų iškasenų savikaina ir pardavimo kaina</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymą; ▪ Bendrovės direktoriaus įsakymu patvirtintą UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašą; ▪ Bendrovės direktoriaus įsakymus: dėl teikiamų paslaugų įkainių komisijos sudarymo, dėl paslaugų įkainių tvirtinimo ir kt. <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendrovės pateiktą informaciją apie naudingųjų savikainos ir kainų nustatymo metodiką; ▪ Bendrovės interneto svetainėje viešinamą informaciją. <p><u>Pokalbis su:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendrovės direktoriumi; ▪ vyr. finansininku. 	<p>Įvertinti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendrovėje taikomą naudingųjų iškasenų savikainos apskaičiavimo metodiką; ▪ kaip ir kuo remiantis nustatoma naudingųjų iškasenų pardavimo kaina.
<p>4.Nepakankamai užtikrinama parduodamų ir Bendrovės veiklai sunaudojamų naudingųjų iškasenų kontrolė</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymą; ▪ Lietuvos geologijos tarnybos prie LR aplinkos ministerijos direktoriaus įsakymas „Dėl žinybinių statistinių ataskaitų patvirtinimo“; ▪ Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymas. 	<p>Nustatyti, ar audituojamoje srityje įdiegtos tinkamos kontrolės procedūros ir ar jos veiksmingai veikia.</p>

	<ul style="list-style-type: none">▪ valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR FM viršininko įsakymą „Dėl važtaraščių ir kitų krovininių gabenimo dokumentų duomenų teikimo valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių patvirtinimo“;▪ Bendrovės organizacinę valdymo struktūrą;▪ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymą. <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Bendrovės direktoriaus įsakymu patvirtintą UAB Kelmės vietinio ūkio naudingųjų iškasenų karjero eksploatavimo tvarkos aprašą;▪ Mokesčių, susijusių su naudingosiomis iškasenomis apskaičiavimą ir mokėjimą;▪ Bendrovėje taikomas vidaus kontrolės procedūras;▪ Apskaitos dokumentus, pagrindžiančius žvyro apskaitą, detalias sąskaitų apyvartas, atliktų markšeiderinių darbų dokumentus, sudarytas naudingųjų iškasenų pardavimo sutartis, PVM sąskaitas faktūras, prekių (paslaugų) perdavimo priėmimo aktus, važtaraščius, ir kitus dokumentus;▪ patvirtintas UAB Kelmės vietinis ūkis vietos nustatymo įrenginių duomenų tvarkymo taisyklės. <p><u>Pokalbis su:</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Bendrovės direktoriumi;▪ vyr. finansininku.	
--	--	--